

Stadswandeling – Open Monumentendag 1999

Als startplaats voor onze stadswandeling kozen wij dit jaar voor de **Engelse kerk** (zie artikel in deze brochure) in de Langestraat. Ter gelegenheid van Open Monumentendag Vlaanderen wordt deze kerk voor de eerste maal opengesteld. De aanwezigheid van een Engelse kerk in onze badstad is geen toeval. Oostende is als havenstad altijd een broeinest van protestantisme geweest. Het is dan ook niet verwonderlijk dat wij in Oostende sporen van verscheidene protestantse groeperingen terugvinden, zoals anabaptisten, calvinisten en anglicanen. De oudste sporen van gereformeerd protestantisme in Oostende dateren van 1542. De anglicaanse kerkgemeenschap kreeg vooral vaste voet in Oostende tijdens het Oostenrijks Bewind, toen onze haven tussen 1781 en 1792 een vrijhaven was.

Wij verlaten de in 1865 ingewijde Engelse kerk, waar de protestantse koning Leopold I nog de erediensten bijwoonde en nemen de **Londenstraat**. Op de hoek is de *Flanagan*, de enige Ierse pub in Oostende. In de Londenstraat, die uiteraard verwijst naar de hoofdstad van Groot-Brittannië, bevond zich vroeger de bank van lening of het pandjeshuis, ook de Berg van Barmhartigheid genoemd. In de volksmond stond dit bekend als de woeker.

Wij nemen vervolgens de eerste straat links, de **Mariahofstraat**. Op de hoek met de Londenstraat staat het moderne hotelcomplex *Ostend Palace Hotel*, een door Britse toeristen druk bezocht hotel. Tot in 1958 stond hier het sombere klooster van de Arme Klaren. Toen hun klooster gesloopt werd verhuisden de zusters Clarissen naar hun nieuwbouw in Mariakerke. Het klooster met hoofdingang in de Platformstraat omvatte een groot deel van de woonblok. De straat waarin wij ons nu bevinden, was lange tijd aan beide uiteinden afgesloten door een houten hek. De Clarissen of Arme Klaren behoren tot een orde die in 1212 in San Damiano in Italië werd gesticht door de Heilige Clara, die behoorde tot een welstellende familie uit Assisië. Het thans verdwenen klooster dateerde van 1862. Toen Elise, de dochter van notaris Felix Van Caillie in 1861 haar intrede deed bij de Arme Klaren in Brugge, schonk deze laatste aan de zusterorde de oude gebouwen van een brouwerij. Op 5 februari 1862 kwam moeder overste Maria-Domenica, vergezeld door zuster Bernardine naar Oostende om het klooster in te richten, dat uiteinde-



lijk op 3 juni 1862 werd gesticht.

Naarmate de orde wat geld had, werden aanpalende huisjes aangekocht, die dan werden verbouwd en aangepast. Zo vergrootte het klooster stelselmatig.

Op het einde van de Mariahofstraat nemen wij rechts de **Platformstraat** richting Hofstraat.

De straatnaam verwijst naar één van de bastions van de oude stadsvesting. Voorheen noemde deze straat de 12 Apostelenstraat, maar omwille van dubbel gebruik - op het Hazegras was er een slop met als naam de 12 Apostelengang - werd de naam gewijzigd.

Via de Platformstraat komen wij uit in de **Hofstraat**, die wij links inslaan. De Hofstraat is één van de laatste straten die in de oude binnenstad werd aangelegd. De straatnaam verwijst naar één van de vroegere stadsparken, de *Jardin des Princes* of het Prinsenhof, aangelegd in 1837. Het park was gelegen op het uiteinde van die straat. Tot in 1862 werden in het Prinsenhof de concerten van de militaire harmonie gehouden. Toen in dat jaar het huidige Leopoldpark werd opengesteld, hadden tot grote spijt van de wijkbewoners, de concerten voortaan daar plaats. Dat had tot gevolg dat het Prinsenhof en de wijk aan belangstelling inboeten. Een petitie georganiseerd door de wijkbewoners kreeg geen gehoor bij het Stadsbestuur.

Het Prinsenhof bleef verwaarloosd achter en uiteindelijk werd het park enkele jaren later gerooid om er een nieuwe koninklijke residentie te bouwen. Die plannen werden nooit gerealiseerd.

Op het einde van de Hofstraat nemen wij links de **Kapucijnenstraat**. Wij wandelen voorbij twee gekende Oostendse cafés: de *Spanish Inn*, die dateert van 1729, en de Zeegeuzen. Links hebben wij *Den Artiest*, een tot kroeg omgevormde werkplaats van een glashandelaar uit het begin van de 20e eeuw. Op de hoek met de Langestraat zien wij de *Cosy Corner Inn*, een pub vooral geliefd bij de Engelsen. Recht tegenover de *Cosy Corner Inn* bevindt zich de *Luxemburger Corner*, voorheen was hier een Poolse taverne *Barka* genaamd.

Wij nemen vervolgens de **Langestraat** naar rechts. De Langestraat heeft haar naam niet gestolen, want het was destijds de langste straat van Oostende. Eén van de belangrijkste, zonet het belangrijkste gebouw in deze straat is Huize Louise-Marie, de voormalige koninklijke residentie van ons vorstenhuis. Het gebouw in neoklassieke stijl dateert uit de 18e eeuw. Wat de geschiedenis van het gebouw betreft kon men teruggaan tot het jaar 1789, jaar waarin de woning

werd verkocht aan de heer Theodore van Moorsel, die afstamde van een Antwerpse groothandelaarsfamilie. Hij kwam naar Oostende wonen omdat hij werd aangesteld als één van de twee directeurs van de *Compagnie d'Assurance de la Flandre Autrichienne* die door de Schotse bankier Guilielmus Herries in Oostende werd opgericht op 2 april 1782. De aanwezigheid van buitenlanders was te wijten aan het gegeven dat Oostende bij decreet door keizer Jozef II in 1781 tot vrijhaven werd verklaard. Tal van buitenlandse, hoofdzakelijk Engelse, Franse en Hollandse bankiers en handelaars kwamen hierdoor hun geluk in Oostende beproeven en stichtten er banken, handelszaken en filialen. Dit resulteerde in een heropbloei van onze stad zowel op economisch als op cultureel vlak. Oostende groeide onder de Oostenrijkers uit tot een kosmopolitische stad. Schepen uit alle werelddelen, Amerika, China, Afrika, India, Frankrijk en Spanje deden Oostende aan. Engelse, Italiaanse en Franse toneelgroepen kwamen om beurten optreden in Oostende.

Lang zou dat niet duren, want de Franse revolutie in 1789 liet zich gelden. In de napoleontische periode werd het huis het hoofdkwartier van Napoleon, die er op 13 februari 1798 zou overnachten.

Na de val van Napoleon in 1814 wordt in mei het huis bezet door de Engelse commissaris van Oorlog.

Een tweetal jaren na de Belgische onafhankelijkheid, drukt koning Leopold I, die ondertussen was gehuwd met Marie-Louise d'Orléans, de dochter van de Franse koning Louis Philippe II, de wens uit dat Oostende een koninklijke residentie zou worden. In 1835 wordt Huize Louise-Marie verhuurd aan het Belgische vorstenpaar als zomerresidentie. In die residentie werden tal van gasten van koninklijk bloed ontvangen. Zo kwam het Britse vorstenpaar, koningin Victoria en prins Albert, er op bezoek. Het is ook in dat gebouw dat op 11 oktober 1850 de eerste Koningin overleed. De sterfkamer, met authentieke meubels en voorwerpen, is nog altijd te bezoeken.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd er door de Duitsers een grote bunker gebouwd op de binnenkoer.

Naast Huize Louise-Marie staat Huis Wauters. Dat was het huis bewoond door de glashandelaar die zijn atelier had waar nu *Den Artiest* uitgebaat wordt. Het pand dat thans wordt betrokken door een aantal antiekhandelaren bezit nog één van de weinig bewaarde koetspoorten van Oostende.

Wij nemen vervolgens de eerste straat rechts, de **Sint-Niklaasstraat**. Die straat werd aangelegd na het Beleg van Oostende om er het Spaanse garnizoen te herbergen. Dat straatje bestond aanvankelijk uit barakken en kleine huisjes bewoond door Spaanse soldaten.

Deze buurt werd door de Vlaamse Executieve op 31 oktober 1984 erkend als herwaarderingsgebied. Het kernprobleem in deze buurt was de verloedering ten gevolge van een jarenlange verkrotting en leegstand van een hele woonblok, waarvan de kern werd gevormd door de vroegere gebouwen van de sv Ons Acht Urenhuis. Het herwaarderingsgebied hield twee prioritaire operaties in: de creatie van een totaal nieuw wooncomplex gekoppeld aan de aanleg van een nieuw verkeersvrij plein. Het nieuwe wooncomplex gebouwd in 1993 (eerste steenlegging op 22 oktober 1993) is een realisatie van de sociale woningmaatschappij "De Gelukkige Haard". Over gemiddeld drie verdiepingen werd een 45-tal woongeligheden gebouwd. Het betreft hier de tweede realisatie van de stad Oostende inzake stadskernvernieuwing van de oude binnenstad.

Tijdens de bouw van het Achturencomplex werd er in deze straat een schat ontdekt bestaande uit een hoeveelheid wit porselein. Vermoed werd dat de voorwerpen dateren van de Tweede Wereldoorlog. Men dacht eventueel aan gestolen waar dat door Oostendenaars werd verstopt uit vrees voor Duitse represailles.

Wij volgen verder dat straatje en komen uit op het **Achturenplein**. Rechts hebben we de **Verlorenstraat**, één van de kortste en het smalste straatje van Oostende. Voor ons ligt de **Spanjaardstraat**. Nadat Oostende in 1604 door de Spanjaarden was ingenomen kwamen de Spanjaarden zich in dit gedeelte van de stad vestigen. Al spoedig kreeg deze wijk of buurt de naam van Spaans kwartier. De Spaanse soldaten lagen gekazerneerd tussen de Louisastraat, de Langestraat en de stadswallen. In de 18e eeuw onderscheidde men een Klein Spaans Kwartier ook Kanonnierkwartier genaamd en het Groot Spaans Kwartier.

Wij dwarsen het Achturenplein en nemen de **Louisastraat** naar rechts, richting Van Iseghemlaan. De Louisastraat herinnert uiteraard aan onze eerste koningin Marie-Louise d'Orléans, in 1812 geboren in Palermo en op 38-jarige leeftijd gestorven in Oostende .

Wij volgen de **Van Iseghemlaan** richting zeedijk. Het tracé van deze laan, genoemd naar de Oostendse burgemeester Jean Ignace Antoine Van Iseghem (1816 - 1882), stemt grotendeels overeen met het tracé van de vroegere 16e-eeuwse Havendijk, de zuidelijke dijk van de Oostendse havengeul. In 1445 gaf de Bourgondische vorst Filips de Goede zijn toestemming om in Oostende een haven aan te leggen. Die eerste haven, een tijhaven, situeerde zich ter hoogte van het Casino-Kursaal. Kort voor het beleg van Oostende werd de oude havengeul gesupprimeerd toen de Oostendenaren verdedigingen opwierpen tegen de Spanjaarden.



Wij nemen de tweede straat rechts, de **Boekareststraat**. De naam verwijst naar de Roemeense hoofdstad. Het was één van de laatst aangelegde straten in het oostelijk stadsgedeelte. Van waar die naam? Op een gegeven ogenblik besliste de Oostendse Gemeenteraad nieuwe straten te noemen naar Europese hoofdsteden. De Boekareststraat is één ervan.

Op de hoek slaan wij linksaf opnieuw de Hofstraat in tot aan de zeedijk of de **Albert I-Promenade**, waar wij oog in oog komen te staan met het Zeeliedenmonument van beeldhouwer W. Kreitz. Het monument dateert van 1954.

Op deze plaats, destijds een vooruitspringend gedeelte van de stadsvestingen, stond de eerste echte vuurtoren van Oostende. Hij dateerde van 1771 tijdens het Oostenrijks bewind en werd in de nacht van 15 oktober 1772 voor het eerst gebruikt. J. Bowens beschreef in 1792 deze vuurtoren als "een stenen pilaar, op de wijze der Toscaanse bouwkunde geplaatst".

Aanvankelijk werden er kolen gestookt, maar in 1776 werd er gebruik gemaakt van 'reverbeers' omdat de wind soms het vuur uitblies. De spiegellantaarns die werkten op olie, maar constant onderhevig waren aan verwerking door de inwerking van de zoute zeelucht, werden vervangen door fresnellenzen, genoemd naar de Franse natuurkundige Fresnel.

In 1845 werd er rond de vuurtoren een houten paviljoen gebouwd, gekend onder de naam *Cercle du Phare*. Het werd als danszaal, spijshuis en leeszaal gebruikt. Het kende een groot succes tot de komst van het eerste kursaal in Oostende waarna het in verval raakte. In 1877 werd het paviljoen gesloopt.

Deze vuurtoren, in de volksmond de "vlaggenstok" genoemd, deed dienst tot in 1860. Hij bleef echter het stadsbeeld sieren tot in 1944 toen hij door de Duitse bezetter werd afgebroken.

Onder de verhoogde dijkvloer ligt nog steeds de voet van de eerste vuurtoren.

Wij dalen vervolgens de trappen af aangebracht in het glacis van de zeedijk en steken het **Klein Strand** over richting **Westerstaketsel**. Nadat in 1780 de eerste badkarren op het strand verschenen, bekwam de Brit William Hasketh als eerste de toestemming om op het strand een consumptietent voor badgasten op te stellen. Deze Brit stond dan ook aan de wieg van de ontwikkeling van Oostende als badstad.

De bouw van de houten pier startte in 1833. Pas in 1837 waren de werken voltooid. Het was één van de geliefde wandelplaatsen van koning Leopold II.

Voor ons ligt de **havengeul**. De huidige havengeul dateert van 1584. Mens en

natuur liggen aan de basis van haar ontstaan. Toen het heet werd onder de voeten van de Oostendenaren en zij begonnen te vrezten voor een mogelijk beleg van de Spanjaarden, beslisten zij om de hoge duinen ten oosten van de stad af te graven. Hierdoor werd het de Spanjaarden onmogelijk gemaakt om met hun geschut de stad te beschieten vanaf de hoge duintoppen. De zee, grillig zoals ze kan zijn, doorbrak vervolgens deze afgegraven strook en zette bij vloed tot tweemaal daags heel het achterland onder water. Zo werd mettertijd een geul uitgeschuurd waar rond zich dan de nieuwe haven van Oostende ontwikkelde.

Bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog in 1914 werd Oostende, alsook Zeebrugge op 21 oktober van dat jaar bezet door de Duitse Marin divisie. Al gauw zouden beide havens een belangrijke rol vervullen als oorlogshaven. Naarmate de oorlog vorderde en de duikbootactiviteit toenam, werd Oostende een belangrijke haven voor de Duitse U-boten. Uiteraard was dat een doorn in het oog van de geallieerden die, teneinde de havens onbruikbaar te maken, operaties planden om ze te blokkeren. Op 23 april 1918 ondernamen de Britten een poging om zowel de havens van Zeebrugge als Oostende te blokkeren. De bedoeling was schepen in de havengeul tot zinken te brengen. Terwijl hun opzet slaagde in Zeebrugge, mislukte de operatie in Oostende, omdat de Duitse batterijen erin slaagden de blokkadeschepen Sirius en Brilliant buiten de haven te vernietigen. Tijdens de nacht van 9 op 10 mei 1918 grijpt een tweede Britse raid op Oostende plaats en slagen de Britten erin de oude Engelse kruiser Vindictive tot zinken te brengen in de havengeul. De haven wordt slechts gedeeltelijk geblokkeerd, want de gezonken Vindictive verhindert niet dat de Duitse schepen de haven in en uit varen. De voorsteven en enkele masten van de Vindictive staan als monument tussen de twee Demeybruggen in de haven.

Wij volgen het Westertaketsel richting North Sea Yacht Club en stappen via de **Montgomerykaai** richting Visserskaai. De naam van de kaai verwijst naar Lord Bernard Montgomery (1887 - 1976) een Britse generaal uit de Tweede Wereldoorlog die nauw betrokken was bij de landing in Normandië, de bevrijding van ons land, en in het bijzonder van onze stad op 8 september 1944. Later kreeg hij de rang van veldmaarschalk. Op 3 april 1948 werd hij ereburger van onze stad.

Op het einde van de Montgomerykaai steken wij de Visserskaai over en nemen de **Cirkelstraat**. Het is een foutieve vertaling van de oorspronkelijke Franse straatnaam *Rue du Cercle*, een straatnaam die verwees naar het houten paviljoen opgetrokken rond de vuurtoren. Een correcte naam zou Kringstraat moeten zijn, waarbij het woord kring verwijst naar een vereniging. Maar zoals zo vaak werden destijds Franse straatnamen letterlijk vertaald met een foutieve interpretatie als gevolg.

Wij volgen de Cirkelstaat tot op het einde en komen op het **Mijnplein**. Tijdens het Beleg door de Spanjaarden, voor Oostende een zeer bewogen, zo niet de meest bewogen periode uit haar geschiedenis, fungeerde het Mijnplein als een soort citadel.

Tussen 1584 en 1585 vielen alle Vlaamse steden in Spaanse handen op enkele steden na, waaronder Oostende. Onze stad werd dan ook de Geuzenstad bij uitstek en het slachtoffer van talrijke aanvallen en strooptochten van naburige Spaansgezinde steden die zich gesteund voelden door de Spanjaarden. Onze burgers bleven echter niet bij de pakken zitten en begonnen hun stad te versterken. Tien jaar lang werden grachten uitgegraven, vestingmuren opgetrokken en duinen afgegraven. Eens de stad was uitgebouwd tot een militair bolwerk trokken de Oostendenaren op hun beurt op stroop- en plundertocht. De Oostendse geuzen trokken ver het hinterland in, zelfs tot in Rijsel. Dat klonk natuurlijk als muziek in de oren van avonturiers die in groot aantal in Oostende toestroomden, met de gedachte op een snelle manier geld te verdienen. Dit uiteraard tot groot ongenoegen van de ons omringende buurtsteden die in plaats van zich op hun beurt te verdedigen, gingen aankloppen bij de Spanjaarden met de vraag Oostende een lesje te leren. Dat resulteerde uiteindelijk in een beleg dat zou duren van 1601 tot 1604. Tijdens het beleg probeerden de Spanjaarden diverse keren de oude haven te blokkeren, iets waar zij uiteindelijk nooit in slaagden. Dat was een geluk voor Oostende dat vanuit Engeland en Nederland over zee kon worden bevoorraadt met manschappen, wapens en mondvoorraad en zo stand hield. Gedurende het beleg werd er zeer hard gevochten en menigmaal werd onze stad bijna ingenomen door de Spanjaarden. Teneinde zich te kunnen verdedigen werden zelfs barricades opgeworpen met lijken. Mensen werden betaald om de lijken terug op te graven. Het vier jaar durende beleg kostte het leven aan zo'n 150.000 mensen. In 1604 kwam er eindelijk een einde aan het beleg toen de Oostendenaren of wat er nog van overbleef vrij en met hun wapens de stad via het strand mochten verlaten richting Nederland. De vrije aftocht van de stadsinwoners werd gevolgd door de triomfantelijke intocht van aartshertog en aartshertogin Albrecht en Isabella. De Spanjaarden vestigden zich in het Spaans kwartier dat wij reeds bezochten. Het verwoeste Oostende kon worden herbouwd.

Op de hoek van het Mijnplein staat de Kapucijnenkerk (zie artikel in deze brochure) die eveneens te bezoeken is. Het kerkje paalt aan - hoe kan het ook anders - de **Kapucijnenstraat**. De Kapucijnen zijn een religieuze orde die zich op de heilige Franciscus van Assisië (1182 - 1226) beroepen als hun stichter. Het is pas in de 16e eeuw dat men kan spreken van een kloosterorde, wanneer de volgelingen van Bascio zichzelf vanaf 1525 minderbroeders-kapucijnen noemen. In 1615 kwamen

zij zich door toedoen van de Spaanse aartshertog en aartshertogin Albrecht en Isabella, die hen een lap grond had geschonken, in Oostende vestigen. Van hun klooster blijft op vandaag alleen nog hun twee-beukig kerkje over dat dateert van 1618 (ingewijd in 1620). Het kerkje dat zwaar vernield werd tijdens de Tweede Wereldoorlog werd gerestaureerd en is thans een beschermd monument. Het Mijneplein was in die tijd de kloostertuin en had een oppervlakte van één hectare. Toen in 1994 gestart werd met de bouw van de ondergrondse garage aan het Mijneplein kon men nog duidelijk de sporen zien van die tuin. De Kapucijnen bleven in Oostende tot aan het Franse bewind. Op 7 juni 1797 werden ze uit hun klooster verdreven en hun bezittingen verbeurd verklaard. In 1836 werd het plein gebruikt als vismarkt. In 1902 werd een gedeelte omgevormd tot overdekte vleesmarkt en de rest werd gebruikt als voodenmarkt en als markt voor luxeproducten zoals edelmetalen en juwelen.

Schuin tegenover de Kapucijnenkerk, op de hoek met de Brabantstraat, staat de woning van architect Van Coillie. Het was op deze plaats dat de *Compagnie d'Assurance de Flandre Autrichienne*, de bank gesticht door de Schot Guilielmus Herris in 1782, stond. Delen van de onderbouw van dat huis zouden nog dateren uit die periode.

Wij volgen de Kapucijnenstraat en komen voorbij *Casa Pépé*, gekend voor zijn tapa's. Op de hoek ter hoogte van de fietsenwinkel houden wij even halt. Toen dat gebouw werd opgetrokken vond men hier beenderresten met fragmenten van liturgische gewaden. Naar alle waarschijnlijkheid lag hier in de buurt de begraafplaats van de Kapucijnen.

Voor ons ligt de **Groentemarkt**. De Groentemarkt was tijdens het beleg een soort van oefenveld, maar werd al gauw gebruikt als begraafplaats. Op het einde van die markt, kant Kaaistraat, situeerde zich de vestingsmuur en -gracht. Thans worden op die markt nog steeds hoofdzakelijk groenten en fruit verhandeld, naast bereide vleeswaren, brood en banket én zuivelproducten.

Wij steken de Groentemarkt over en nemen op het einde links de **Dwarstraat** tot aan de **Sint-Franciscusstraat**, in de volksmond gekend als de 'Sjiesje Fasjosestroate'. De straatnaam verwijst uiteraard naar Sint-Franciscus van Assisië, die de patroonheilige was van de Kapucijnenpaters. (of verwijst het naar de aanwezigheid van Franciskanen ?)

Wij steken de straat over en wandelen verder doorheen de eerste **stadskernver-**



nieuwing van onze badstad. Wij bevinden ons hier volop in het visserskwartier dat op 26 januari 1984 door de Vlaamse Executieve als herwaarderingsgebied werd erkend. In dat herwaarderingsgebied werden twee grote projecten voorzien: de bouw van 67 sociale appartementen tussen de Sint-Franciscusstraat en de Schippersstraat en de bouw van een buurtparkeerhaven voor 220 wagens in de Ooststraat en Sint-Franciscusstraat. Enkel het eerste project is tot op heden gerealiseerd geworden. De bouw startte in 1987 (eerste steenlegging op 17 mei 1987) en in 1989 werd het in gebruik genomen. Ook dit is een project gerealiseerd door de Gelukkige Haard.

Zo komen wij uit in de **Schipperstraat**. Dit is één van de oudste straten van Oostende - ze dateert van vóór het Beleg, waar destijds het gildehuis van de schippers was gevestigd.

Wij nemen vervolgens rechts en enkele meters verder komen wij aan een pleintje dat de naam draagt van twee straten: **Bonenstraat en Cadzandstraat**. Tussen beide smalle straten lag vroeger een huizenrij die in 1954 werd gesloopt om een pleintje te creëren dat als vismarkt (vroeger gekend als Bononia) werd gebruikt. Bonen verwijst waarschijnlijk naar de Franse haven Boulogne. Cadzand is de badstad aan de Belgische Nederlandse grens. Dat waren destijds de uiterste grenzen van maritiem Vlaanderen. Een andere verklaring van de naam Bonenstraat zou de verwijzing zijn naar een zekere familie Bo(o)ne(n). Thans is het een zeer aantrekkelijk pleintje geworden, waar het als toerist aangenaam vertoeven is op de terrasjes.

Wij steken het **Vissersplein** over, in de volksmond gekend als het 'Zwienemartje' en de **Visserskaai** en komen uit aan het **Montgomerydok**, waar bokkenvissers liggen aangemeerd. Dat dok ontstond onder het bewind van koning Leopold II maar werd herdoopt in Montgomerydok toen de generaal op 3 april 1948 het erburgerschap kreeg in Oostende. Tijdens de plechtigheid werd er ook een klein monument onthuld dat even verderop ligt. Onze stad was een van de eerste steden die door de geallieerden werd bevrijd. In dat dok meerden tal van schepen aan die oorlogsmateriaal aanvoerden om vanuit Oostende verder ten strijde te trekken tegen de Duitsers.

Wij naderen stilaan het einde van onze wandeling. Wij volgen de **Visserskaai** en komen aan de **Mercatorsluizen**. Op 10 juli 1975 werd dit sluiscomplex officieel in gebruik genomen.

Toen het werd aangelegd vond men tijdens de graafwerken tal van fragmenten van Chinees porselein. Er wordt dan ook verondersteld dat zich hier de kade bevond waar de karvelen van de Oostendse Compagnie, die voeren op het Verre

Oosten, aanmeerden. In het begin van de jaren 1700 werd het idee geopperd om een Oostendse Compagnie op te richten. Het is de periode waarin zeevarende mogendheden de wereldzeeën verkennen en tal van handelskolonies stichten. De Engelsen gooien echter roet in het eten. Concurrentie vrezend vanwege een Oostendse Compagnie voer de Engelse vloot in 1706 naar Oostende af om onze stad om economische redenen te bombarderen. De stad herrijst uit haar as en in 1723 wordt de Oost-Indische Compagnie of Oostendse Compagnie opgericht. De Oostendse Compagnie kende op zeer korte tijd een enorme bloei - ze stichtte zelfs een aantal kolonies - en dit tot groot ongenoegen van Nederland en Engeland die dreigden met een oorlog. Uit vrees voor dergelijke oorlog besliste Karel VI in 1731 om de Oostendse Compagnie op te doeken. In 1733 voer het laatste schip Oostende binnen en werd er een definitief punt gezet achter de Oostendse Compagnie.

Op deze plaats, tussen de twee bruggen, zal de laatste Oostendse IJslandvaarder Amandine (bouwjaar 1961), zijn laatste rustplaats krijgen. De Amandine kan vandaag uitzonderlijk worden bezocht aan de Oosteroever. Toen destijds in de zeventiger jaren de kabeljauwoorlog uitbrak met IJsland kregen alle landen, op België na, visverbod in de territoriale wateren van IJsland. Volgens een akkoord uit 1975 mocht de kleine Belgische IJslandvloot – er waren toen 19 vaartuigen, waaronder de Amandine – verder een bepaalde hoeveelheid vis ophalen in de IJslandse territoriale wateren op voorwaarde dat een vissersboot die uit de vaart werd genomen niet werd vervangen door een ander. De gevangen vis diende in een Belgische haven te worden gemijnd. Op 2 april 1995 werd de Amandine definitief uit de vaart genomen en kwam er een einde aan een zeer bewogen episode uit onze visserijgeschiedenis. Na een volledige opknapbeurt zal hij hier als museum worden ingeplant.

Wij steken de sluis over en nemen links de **Sir Winston Churchillkaai**. Iedereen kent de legendarische Britse staatsman die als eerste minister in 1940 een zeer belangrijke en beslissende rol vervulde in de Europese geschiedenis. Toen hij in 1965 overleed werd het groot plein gelegen vóór het Istanboel-Station naar hem genoemd. Dat plein verdween in 1974 om de verbinding te realiseren tussen het Montgomerydok en de oude handelsdokken

Rechts van ons zien wij het “kaaimuurproject”, een realisatie van de Oostendse kunstacademie in samenwerking met een verfproducent. Op de 312 m lange muur die het domein Hoverspeed scheidt van het vissersdok is een ode gebracht aan de Belgische zanger Jacques Brel, die hoofdzakelijk in Frankrijk leefde en werk-



te. Op de muur zijn notenbalken aangebracht met de noten van zijn bekende lied *Le Plat Pays*. Er werd geopteerd voor dat lied, omdat de Noordzee er uitvoerig in wordt bezongen. De notenbalken zijn geschilderd op een achtergrond in maritieme kleuren. Naargelang de toonhoogte wordt een andere kleur gebruikt.

Achter de muur zien wij nog de gebouwen van het voormalige Istanboelstation, de kaai waar werd ingescheept voor de overtocht naar Engeland. In de grote bloeiperiode van de maalboten en carferry's was Oostende een belangrijk knooppunt in de grote Europese verbindingsweg van Londen over België, Duitsland en Oostenrijk naar Istanboel. Reeds in 1689 werd een pakketbootdienst ingevaren tussen Oostende en Dover. In 1823 opereerde de eerste stoomboot en in 1846 de eerste maalboot.

Ondertussen zijn wij aangekomen aan de steiger van de Link, het eindpunt van onze stadswandeling. Van hieruit kan men het overzetbootje nemen en de opengestelde monumenten aan de Oosteroever verkennen.

Bronnen

Borgoo, Kurt. "De Engelse kerk. Engelsen, protestanten en Oostende." Verhandeling. Oostende: West-Vlaamse Gidsenkring vzw, afdeling Oostende, 1997.

De Groeve, A. *De geschiedenis van de Kapucijnen en de Kapucijnenkerk te Oostende*.

Deschacht, Daniël. *Straatnamen van Oostende van A tot Z*. Oostende, 1998. Gidsenkring Lange Nelle. "Gidsencursus." Oostende.

Kamer van Handel en Nijverheid. Arrondissement Oostende. *Huize Louise-Marie*. Oostende.

Maes, M. *De Vuurtoren van Oostende*.

Oostende. Stadsbestuur. & Groep Planning. *Structuurplanning te Oostende. Herwaardering van de badstad*.
